

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาแนวคิดและบทบาทของวรรณกรรมไทยพระพุทธศาสนา ในด้านแนวคิดของวรรณกรรมไทยพระพุทธศาสนาเป็นการศึกษาภาพรวมของวรรณกรรม พบว่า วรรณกรรมไทยพระพุทธศาสนาสร้างสรรค์จากคัมภีร์หลัก (the Cannon) ได้แก่ พระไตรปิฎก และคัมภีร์หลังพระไตรปิฎก ได้แก่ อรรถกถา (Atthakathā) ฎีกา (Tikā) และปกรณ์วิเสส (Pakaravisesa) วรรณกรรมไทยพระพุทธศาสนามีความเชื่อมโยงกับคัมภีร์หลักคือพระไตรปิฎกและอรรถกถา ทั้งในแง่เนื้อเรื่องและหลักคำสอน สามารถสืบย้อนและอ้างอิงกลับไปหาหลักสูงสุดของพระพุทธศาสนา (The Absolute) โดยวรรณกรรมไทยเน้นการสร้างสรรค์โดยใช้กลวิธีการทางวรรณศิลป์เพื่อสื่อสารธรรม เป็นการประสานกันระหว่างอารมณ์สะท้อนใจและสารัตถะทางพระพุทธศาสนา นอกจากนี้วรรณกรรมไทยพระพุทธศาสนาเป็นวรรณกรรมแห่งประสบการณ์ กล่าวคือผู้สร้างนำประสบการณ์ทางศาสนาสร้างสรรค์ตัวบท และตัวบทเป็นเครื่องมือสร้างประสบการณ์ให้ผู้เสพวรรณกรรม ซึ่งผู้เสพวรรณกรรมก็ใช้ประสบการณ์ทางศาสนาของตนเพื่อการเข้าใจพุทธธรรม และนำความรู้ความเข้าใจพระพุทธศาสนานำมาปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม วรรณกรรมไทยพระพุทธศาสนายังเป็นวรรณกรรมมุ่งประโยชน์ทั้งการช่วยให้ชีวิตสงบสุขในทางจิตใจ และการพัฒนาความคิดและการดำเนินชีวิต แนวคิดของวรรณกรรมไทยพระพุทธศาสนายังสัมพันธ์กับบทบาทเชิงคุณค่า พบว่า วรรณกรรมไทยพระพุทธศาสนามีบทบาทในฐานะที่เป็นพุทธศิลป์ การสั่งสอนธรรมะ อีกทั้งมีบทบาทด้านสังคม วัฒนธรรม การเมืองการปกครอง ซึ่งเป็นบทบาทด้านสังคมที่วรรณกรรมมีอิทธิพลต่อความคิดความเชื่อ ค่านิยม และประเพณีในสังคมไทย แนวคิดและบทบาทของวรรณกรรมไทยพระพุทธศาสนา มีความสำคัญในด้านการมีคุณค่าเพื่อการสืบทอดพระพุทธศาสนาให้ดำรงคงอยู่ในวัฒนธรรมไทย เพราะมีลักษณะเฉพาะที่สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทย และตอบสนองความต้องการทางสุนทรียธรรมของคนในสังคม

คำสำคัญ: วรรณกรรมไทยพระพุทธศาสนา แนวคิดและบทบาท

Abstract

The purpose of this research is to examine the concept and role of Buddhist Thai literature. Regarding concept this research is an overall literary study of Buddhist Thai literature of all kinds, which shows that Buddhist Thai literature is based on The Canon, that is, Tripitaka and post-Tripitaka scriptures, namely, Atthakathā, Tikā and Pakaravisesa. Buddhist Thai literature is related to the major scriptures, Tripitaka and Atthakathā, both in terms of story and teaching. It can be traced to, verified by and referred to the absolute literary source of Buddhism, Tripitaka. However, in Thai literature, the emphasis is on using literary techniques in communicating dharmic ideas; it is a combination of emotion and the essence of Buddhism. Furthermore, Buddhist Thai literature is literature of experience. The authors use their religious experience to compose the texts and the texts are the tool for creating experience for the readers, who in turn use their religious experience to comprehend Buddhist dharma and put the knowledge and understanding of Buddhism into practice to benefit themselves and society. Moreover, the intended benefits of Buddhist Thai literature are peace of mind and development of thought and living. Ideas in Buddhist Thai literature are also related to the role it plays in terms of value as Buddhist art for teaching dharma. It also plays a role in respect of society, culture and politics and government, which is the social role of literature influencing the thought and beliefs, values and customs of Thai society. The ideas and roles of Buddhist Thai literature have significance for the value of passing on Buddhism to remain in Thai culture because of their specific characteristics that correspond with the context of Thai society and the need for aesthetic dharma of its people.

KEY WORDS: Buddhist Thai Literature, Concept and Role